

Datum: 2026-01-14

Ärendenummer: SLK-2025-00997

Kulturdepartementet

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ku.kkm@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ku 2025/00821

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Kulturdepartementet - En kulturkanon för Sverige (SOU 2025:92)

I enlighet med Kulturdepartementets instruktioner avser Göteborgs Stads yttrande de överväganden och förslag i betänkandet som handlar om hur Sveriges kulturkanon ska förvaltas, tillgängliggöras och hållas relevant (avsnitt 6) samt konsekvenser (avsnitt 7).

Göteborgs Stads övergripande bedömning är att flera av betänkandets ställningstaganden saknar tillräckligt underbyggda resonemang som behöver utvecklas i regeringens fortsatta beredning. Göteborgs Stad anser att betänkandet i högre grad borde berört det kommunala perspektivet då kommunala verksamheter som lokala museer, bibliotek och inte minst skolan anges vara viktiga aktörer när det gäller att tillgängliggöra innehållet i kulturkanon. Övriga perspektiv som hade behövt vara bättre underbyggda i betänkandet är exempelvis hur förenliga vissa av förslagen är med kultur- och kulturarvsinstitutionernas fristående ställning, valet av stiftelse som organisationsform samt vilka konsekvenser en omfördelning av medel från Allmänna arvsfonden och det befintliga kulturstödet får för såväl kulturlivet som civilsamhället. Nedan kommenterar Göteborgs Stad de förslag i betänkandet som staden har synpunkter kring.

När det gäller betänkandets förslag (6.2.2) att regeringen ska ta initiativ till att bilda en stiftelse som ska förvalta, tillgängliggöra och främja Sveriges kulturkanon anser Göteborgs Stad att betänkandet saknar vissa delar i analys och överväganden om lämplig organisationsform. I betänkandet beaktas exempelvis inte hur transparens och andra demokratiska principer förhåller sig till stiftelse som organisationsform. Vidare anser staden att betänkandet i högre grad kunde problematiserat användandet av medel från Allmänna arvsfonden och hur detta påverkar fondens målgrupper.

Göteborgs Stad ifrågasätter om betänkandet i tillräckligt hög grad beaktat om den detaljstyrning som betänkandets förslag (6.2.4) avseende tillgängliggörande av kanon genom kultur- och kulturarvsaktörerna medför står i kontrast till museilagens bestämmelser om museernas självständighet. Likaså bedömer staden att principen om armlängds avstånd bör ha beaktats i större utsträckning. Av museilagens (SFS 2017:563 § 5) bestämmelser framgår att museihuvudmän ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll. Samtidigt behöver biblioteken med sin profession och utifrån regelverk även fortsatt ha rådighet över vilken litteratur, övriga medier och programverksamhet som ska finnas på biblioteken.

I betänkandet förespråkas att regionala och lokala kanon-projekt initieras och genomförs samt att det ska bildas ett nätverk för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan kultur- och kulturarvsaktörer. Göteborgs Stad vill framhålla att de redan idag ligger inom museers och biblioteks befintliga uppdrag att belysa regionala och lokala perspektiv på kulturella företeelser. Likaså finns det befintliga nätverk och uppdrag som syftar till att levandegöra det svenska kulturarvet. Skillnaden mot betänkandets förslag är att befintliga uppdrag och nätverk inte är avgränsade till den kanon-lista som presenteras i betänkandet. Göteborgs Stad bedömer, utifrån dessa exempel, att förutsättningarna för kultur- och kulturarvsaktörerna att tillgängliggöra kulturkanon inte är tillräckligt väl belysta i betänkandet. De frågetecken som finns kring detaljstyrning och lokal förankring bör särskilt beaktas i det fortsatta beredningsarbetet.

När det gäller betänkandets förslag (6.2.7) avseende utvärdering och revidering av Sveriges kulturkanon anser Göteborgs Stad att det är viktigt att en utvärdering innefattar en bedömning av om de verk som ingår i kulturkanon över tid bidrar till gemenskap, bildning och inkludering. Likaså om övervägande och förslag i betänkandet avseende förvaltning, tillgängliggörande och relevans är hållbara över tid.

Göteborgs Stad vill påpeka att skolan redan idag har i uppdrag att säkra att alla barn och elever har samma rättigheter och tillgång till ett gemensamt kulturkapital. Staden ser även en risk för att betänkandets förslag kan komma att leda till att lärarnas professionella handlingsutrymme minskar och att undervisningen blir mindre flexibel och mindre anpassad till elevernas olika behov. En alltför detaljerad styrning riskerar att begränsa lärarens autonomi och möjligheter att planera, utföra och utvärdera undervisningen.

Göteborgs Stad konstaterar att betänkandets förslag avseende tillgängliggörande av kanon genom samhällsorienteringen för nyanlända (6.2.9) utgår ifrån betänkandet ”En reformerad samhällsorientering för bättre integration” (SOU 2025:55) där samhällsorientering föreslås ingå i SFI. Denna utredning har inte sänts på remiss och det är därför oklart om förslagen kring reformerad samhällsorientering förverkligas. Staden bedömer att det inte är lämpligt att införliva kulturkanon i samhällsorienteringen så som den är utformad idag. Därför går det inte att tillstyrka betänkandes förslag.

När det gäller de interimslösningar som betänkandet föreslår fram till dess att stiftelsen bildats (6.3) saknar Göteborgs Stad en analys över hur förslagen ska omsättas i en lokal kontext. I betänkandet föreslås stimulansmedel för läns museer och andra regionala kulturarvsaktörer för att initiera regionala kanon-projekt. Göteborgs Stad kan här konstatera att lokala aktörer såsom museer och folkbibliotek också drivs i lokal regi och bör vara viktiga aktörer i framtagandet av lokala och regionala kanonprojekt. Kommunen bör därmed också få ta del av de stimulansbidrag som kopplas till kulturkanon. Göteborgs Stad anser vidare att det kan finnas utmaningar med de föreslagna stimulansbidragen exempelvis när det gäller museilagens bestämmelser om museernas självständighet.

Göteborgs Stad konstaterar att det i betänkandet föreslås att arbetet med kulturkanon under perioden 2026-2028 ska finansieras genom omprioriteringar inom Regeringens utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, till en summa av 24 miljoner kronor för treårsperioden. Göteborgs Stad anser att det inte är önskvärt med en finansieringsmodell där befintligt stöd till kulturen omfördelas till att fokusera på innehållet i kulturkanon. Exempelvis väcker förslaget farhågor avseende finansieringen av kultursamverkansmodellen som utgör ett viktigt bidrag till ett levande regionalt och

lokalt kulturliv. Vidare anser staden att det i betänkandet saknas en analys av vilka konsekvenser det medför för det regionala och lokala kulturlivet att befintligt stöd omfördelas till arbetet med att implementera kulturkanon.

Som framgår i kommentarerna till betänkandets förslag har Göteborgs Stad synpunkter på betänkandets konsekvensanalys. I betänkandet bedöms förslagen inte ha någon direkt inverkan på det kommunala självstyret men det motiveras inte hur betänkandet kommit fram till detta ställningstagande. Staden kan konstatera att kommunala verksamheter såväl inom kulturområdet som inom utbildningsområdet förväntas ha en viktig roll i tillgängliggörandet av kulturkanon. Därför vore det rimligt med en djupare analys av hur de förslag som presenteras påverkar den kommunala sektorn.

Göteborgs Stad saknar även resonemang i betänkandet om i vilken mån den typ av detaljstyrning som betänkandets förslag innebär är förenlig med kultur- och kulturarvsinstitutioners självständiga ställning. I den fortsatta beredningen av ärendet är det därför av vikt att analysera om och hur betänkandets förslag är förenliga med såväl museilagens bestämmelser som hur väl en innehållsmässig styrning av bibliotekens publika utbud och innehåll är förenlig med principen om armlängds avstånd.

När det gäller de förslag som betänkandet lämnar avseende finansiering av kulturkanon bygger det på att det ska ske en omfördelning av medel, dels från Allmänna arvsfonden, dels från befintligt medel inom Regeringens utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Göteborgs Stad kan här konstatera att betänkandet saknar en analys av vilka konsekvenser en sådan omfördelning skulle innebära för den verksamhet som idag tar del av de befintliga medlen. Betänkandets förslag om att medel skulle avskiljas från Allmänna arvsfonden grundar sig på en rekommendation från Riksrevisionen om att avveckla Allmänna arvsfonden. Betänkandets slutsats att medel från Allmänna arvsfonden skulle göra större nytta om de användes inom ramen för en Svensk kulturkanon anser staden vara förhastad. Vid en eventuell avveckling av Allmänna arvsfonden är det Göteborgs Stads uppfattning att det bör göras en sammantagen bedömning av hur medlen bäst används utifrån fondens ändamål samt påverkan på civilsamhälle och kulturliv.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Blerta Hoti Singh (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Axel Josefson (M) yrkade att utredningen skulle tillstyrkas.

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Blerta Hoti Singh (S), Jenny Broman (V), Karin Pleijel (MP), tjänstgörande ersättaren Johannes Hulter (S) och ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Blerta Hoti Singhs yrkande.

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Pär Gustafsson (L), Dan-Ove Marcelind (KD) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) röstade för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot sex att bifalla Blerta Hoti Singhs yrkande.

Representanterna från M, D, L och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 14 januari 2026, se bilaga.

Göteborg den 14 januari 2026

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Bilaga

Yttrande (M), (D), (L) och (KD)

Yttrande - Remiss från Kulturdepartementet – En kulturkanon för Sverige (SOU 2025:92)

Yttrandet

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna välkomnar regeringens initiativ att ta fram en kulturkanon för Sverige. I ett samhälle där gemensamma referensramar i allt större utsträckning saknas finns ett tydligt behov av att stärka kunskapen om det kulturarv som har format vårt land. En kulturkanon kan bidra till ökad bildning, gemenskap och integration genom att fler får tillgång till centrala verk, idéer och institutioner som haft avgörande betydelse för Sveriges utveckling.

Vi delar regeringens bedömning att kulturpolitiken också ska värna och synliggöra det gemensamma kulturarvet. En gemensam kulturell referensram stärker sammanhållningen och underlättar delaktighet i samhällslivet för människor med olika bakgrund.

Förslaget att samla förvaltningen av kulturkanonen i en självständig stiftelse bedöms som väl avvägt och långsiktigt hållbart. Det skapar stabilitet och tydligt ansvar, samtidigt som det ger goda förutsättningar för samverkan mellan statliga, regionala och lokala aktörer. Vi ser också positivt på ambitionen att tillgängliggöra kulturkanonen genom en nationell digital portal, kompletterad med insatser inom museer, bibliotek, folkbildning och andra kulturverksamheter.

Skolan har en central roll i att förmedla kunskap om Sveriges kulturarv. Därför är vi positiva till att kulturkanon beaktas i samband med reformeringen av skolans styrdokument, där den kan fungera som ett stöd för undervisningen och bidra till ökad likvärdighet. Även för nyanlända kan tillämpliga delar av kulturkanon bidra till ökad förståelse för det svenska samhällets historiska och kulturella sammanhang.

Sammanfattningsvis anser vi att förslaget om en kulturkanon för Sverige är ett viktigt steg för att stärka bildning, gemenskap och sammanhållning. Vi ställer oss bakom regeringens förslag och ser positivt på det fortsatta arbetet med att förverkliga en kulturkanon för Sverige.